

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาของชาติจะเจริญหรือไม่เพียงใดโดยอนาคตัยบุคคลหลายฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของชาติ ตั้งแต่คณะรัฐบาล คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้เป็นผู้กำหนดจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาของประเทศ หลักสูตร ตลอดจนกระบวนการในการบริหารการศึกษา บุคคลที่มีความสำคัญซึ่งถือว่าเป็นตัวจักรใหญ่ที่มีบทบาทอย่างยิ่ง ในสถาบันการศึกษาคือผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้บริหารหลักสูตร ควบคุมดูแลให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและ เป็นผู้ที่มีศิลป์ในการบริหารการศึกษาก็ย่อมเป็นหลักประกันได้ว่าการศึกษานี้จะเจริญ

ในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายจะต้องอาศัยหลักการบริหาร โดยเฉพาะการบริหารการศึกษาเข้าไปช่วยเพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพซึ่งผู้บริหารจะต้องเข้าใจถึงหลักการบริหาร ตลอดจนกระบวนการบริหารการศึกษาในการบริหารนั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือตัวผู้บริหาร อำนาจในการบริหาร และจุดหมายของสถาบัน เกี่ยวกับการบริหารเรามักจะดำเนินการตามขั้นตอนทั้ง 4 คือ ขั้นตอนวางแผนงาน ขั้นตอนดำเนินงาน ขั้นตอนดำเนินงานซึ่งรวมถึง การประสานงานการสั่งงาน และคุมงาน และขั้นตอนประเมินผลงานย่อมจะดำเนินการตามการหมุนเวียนของมันเรื่อย ๆ ไปครบเท่าที่การบริหารยังมีอยู่¹

---

¹ พันธ์ ทันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน (พระนคร : สำนักพิมพ์วิวัฒนาการ, 2513), หน้า 44.

ในการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงกระบวนการวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการและเกิดการเรียนรู้ตามลักษณะของแต่ละวิชา วิชาพลศึกษาก็เช่นเดียวกันเป็นกระบวนการศึกษาอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการเจริญงอกงามและมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยอาศัยกิจกรรมพลศึกษาที่ได้เลือกเฟ้นแล้ว เป็นสื่อกลางการเรียนรู้¹ การพลศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาทุกระดับการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอันเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การศึกษาระดับสูง ๆ ต่อไป ซึ่งโรงเรียนในระดับนี้ยังขาดแคลนครูพลศึกษาอีกเป็นจำนวนมาก กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นเป็นการสมควรขยายการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงพลศึกษาและสุขศึกษาไปยังส่วนภูมิภาคตามเขตการศึกษาต่าง ๆ และให้เปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2514 เป็นต้นไปโดยให้กรมพลศึกษาเป็นผู้ดำเนินการและเนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะเร่งผลิตครูพลศึกษาให้เพียงพอแก่ความต้องการจึงอนุมัติตั้งวิทยาลัยพลศึกษาชั้น โดยเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงพลศึกษาและสุขศึกษา สังกัดกรมพลศึกษา ปัจจุบันวิทยาลัยพลศึกษาในประเทศไทยมีทั้งหมด 14 แห่ง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะตั้งวิทยาลัยพลศึกษาเพิ่มขึ้นอีกเรื่อย ๆ จากการขยายปริมาณงานทางการศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษาออกไปอย่างรวดเร็ว ทำให้จำเป็นต้องหาบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพทางด้านวิชาการในการที่จะผลิตครูพลศึกษาให้เป็นครูพลศึกษาที่ดี มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ มีวิญญูณของการเป็นครู ตลอดจนมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตน กระบวนการต่าง ๆ ในการผลิตจะต้องอาศัยงานทางด้านวิชาการเข้าไปช่วยเสริม เพื่อให้บุคคลที่จะออกไปเป็นครูพลศึกษาได้รับการอบรมฝึกฝนให้เป็นผู้ที่มีความเพียบพร้อมด้วยความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรม สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่

¹ วรรักษ์ดี เพียรชอบ, หลักและวิธีสอนวิชาพลศึกษา (พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 2.

ในสังคมได้อย่างมีความสุข ฉะนั้นงานด้านวิชาการในสถานศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะในวิทยาลัย
พลศึกษาซึ่งเป็นสถาบันผลิตครูพลศึกษาจึงเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดและเป็นงานหลักของสถานศึกษา
ซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่องานด้านวิชาการ

จากงานวิจัยของสมิท และคณะ (Smith and Others) ได้แสดงให้เห็นถึงความ
สำคัญของงานวิชาการ โดยกำหนดปริมาณงานของผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับงานวิชาการร้อยละ
40 ซึ่งหมายความว่าในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจ เอาใจใส่
สนับสนุน และปฏิบัติงานด้านวิชาการถึงร้อยละ 40 ซึ่งเกือบจะเป็นครึ่งหนึ่งของงานบริหารการศึกษา
ทั้งหมดอันประกอบไปด้วย งานบริหารงานบุคคล กิจกรรมนักเรียน งานธุรการและงานสร้างความ
สัมพันธ์กับชุมชน¹

จะเห็นได้ว่างานด้านวิชาการมีความสำคัญยิ่งในสถานศึกษาในอันที่จะส่งเสริมให้การศึกษา
มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพราะงานวิชาการนั้นเป็นผลประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับและนำไปใช้
ในการดำรงชีวิตได้ แต่จากผลการวิจัยที่ผ่านมาปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง
ไม่ได้เอาใจใส่ในงานวิชาการเท่าที่ควร ดังผลการวิจัยของ จิระ สิทธิ พบว่า งานบริหารด้าน
วิชาการยังมีการปฏิบัติน้อย โดยกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มประชาชน ให้ความสำคัญ
ของงานวิชาการเป็นอันดับที่ 4 โดยเรียงลำดับหนึ่งถึงอันดับสุดท้าย ดังนั้นงานบริหารธุรการ
งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจกรรมนักเรียน งานบริหารวิชาการ และงานบริหารด้านความ
สัมพันธ์กับชุมชน²

¹ Edward W. Smith, and Others, The Education's Encyclopaedia
(New York : Prentice-Hall. Inc., j 1967), p. 170.

² จิระ สิทธิ, "งานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขต 12"
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2520), บทคัดย่อหน้า จ.

จากงานวิจัยทั้งสองที่กล่าวมาที่มีความขัดแย้งกัน กล่าวคือสมิทและคณะ (Smith and others) ได้จำแนกปริมาณงานของผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจ เอาใจใส่และปฏิบัติงานด้านวิชาการถึงร้อยละ 40 ซึ่งเป็นปริมาณงานที่มากที่สุด ในบรรคางานบริหารการศึกษาต่าง ๆ แต่จากผลการวิจัยของจิระ สิริธิ พบว่าผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน เห็นว่างานวิชาการมีความสำคัญน้อยกว่างานอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่งานวิชาการเป็นงานที่จะส่งผลให้เห็นว่าการบริหารการศึกษานั้นได้บรรลุเป้าหมายเพียงใด โดยประเมินจากผลผลิตที่สถาบันการศึกษานั้น ๆ ผลิตออกไป เมื่องานด้านวิชาการไม่ได้รับความสนใจหรือได้รับความสนใจน้อยกว่างานด้านอื่น ๆ ผลที่จะตามมาคือคุณภาพทางการศึกษาจะค่อยลงไป โดยเฉพาะในสถาบันวิทยาลัยพลศึกษา ถ้าครูพลศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตน และผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการที่จะส่งเสริมคุณภาพของการศึกษายังไม่สนใจงานด้านวิชาการเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นสมควรจะศึกษากิจการบริหารงานวิชาการที่เป็นจริงของวิทยาลัยพลศึกษาตลอดจนปัญหาในการบริหารงานและการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ของวิทยาลัยพลศึกษา เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงานบริหาร วิชาการของวิทยาลัยพลศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารงานและการปฏิบัติงานด้านวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษากิจการบริหารงานและการปฏิบัติงานด้านวิชาการที่เป็นจริง มีทั้งหมด 9 คำน (ดังรายละเอียดในบทที่ 3) ในวิทยาลัยพลศึกษา ในปีการศึกษา 2525 จำนวน 14 แห่ง

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่าคำตอบในแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่ม เป็นคำตอบที่ตอบตามสภาพเป็นจริงและเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

ความจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนมีเวลาในการดำรงตำแหน่งทางบริหารไม่เท่ากัน หรือแตกต่างกันมาก บางคนเพิ่งจะดำรงตำแหน่งเพียงไม่กี่เดือนบางคนดำรงตำแหน่งมาเป็นเวลานาน ย่อมจะทำให้มีพื้นฐานทางการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษาที่จะใช้ เป็นแนวทางปฏิบัติและหาทางปรับปรุงแก้ไขงานวิชาการของตนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
2. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะช่วยให้เข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการบริหารงานและการปฏิบัติงานด้านวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษา
3. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับนักบริหารการศึกษา นักการศึกษา ผู้บริหาร และผู้ที่สนใจเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษา

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารงานวิชาการ หมายถึงการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในวิทยาลัยพลศึกษาซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานวิชาการ การบริหารบุคลากรและการกำหนดคณาจารย์ปฏิบัติงาน วิชาการ หลักสูตร และ เอกสารการใช้หลักสูตร วิธีสอนและตำราการสอน การนิเทศการสอนและการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและห้องสมุด การวัดผลและประเมินผล

การเรียนการสอนและการประเมินผลทางวิชาการ การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาในห้องเรียน และการให้บริการทางค่านิชาการแก่ชุมชน ตลอดจนการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของวิทยาลัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษา

โครงสร้างการบริหารงานวิชาการ หมายถึง โครงสร้างในการดำเนินงานทางวิชาการ ซึ่งได้แก่การแบ่งงานวิชาการออกเป็นแผนกวิชาต่าง ๆ การจัดตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการ การจัดตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาต่าง ๆ การจัดคณะกรรมการฝ่ายวิชาการของวิทยาลัย พลศึกษาและการมอบหมายงานวิชาการ ของผู้บริหารงานวิชาการ ให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน

วิทยาลัยพลศึกษา หมายถึงสถาบันการศึกษาที่เปิดทำการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาชั้นสูง พลศึกษาและสุขศึกษาสังกัดกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 14 วิทยาลัยคือ

1. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่
2. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม
3. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดยะลา
4. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชลบุรี
5. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอุดรธานี
6. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอ่างทอง
7. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชุมพร
8. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี
9. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุโขทัย
10. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดกระบี่
11. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
12. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

- 13. วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ
- 14. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดลำปาง

ผู้บริหารงานวิชาการของวิทยาลัยพลศึกษา หมายถึงผู้อำนวยการ วิทยาลัยพลศึกษา
 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้าแผนกวิชา หรือผู้ที่ทำหน้าที่หรือรักษาการแทนในตำแหน่ง
 ดังกล่าวนั้นในวิทยาลัยพลศึกษาในปีการศึกษา 2525 สังกัดกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย